

Stadsbyggnadsnämnden

Yttrande över remiss -Riktlinjer för stadsodling på kommunägd mark

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden yttrar sig enligt förvaltningens förslag

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden är positiv till att kunna bidra till utveckling av stadsodling i Eskilstuna. För att säkra att rättvisa avtal träffas bör förslag till avtal komplettera riktlinjerna. Vilken mark som omfattas av riktlinjerna bör förtydligas. För att riktlinjerna ska fungera stödjande behövs en mer utvecklad beskrivning av vilka lagar och regler som berör allmän plats och möjligheter till stadsodling.

Ärendebeskrivning

Förslag till riktlinjer för stadsodling på kommunägd mark har inkommit och remitterats för yttrande till samtliga nämnder. Uppdraget att utreda möjlighet till stadsnära odling kommer från ”Strategi för Eskilstuna kommunkoncerns stadsutveckling 2013-2015” som antogs av kommunfullmäktige 2013-03-13.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsodling kan bidra till god stadsutveckling genom förbättringar av trygghet, attraktivitet, delaktighet och folkhälsa. Det är av värde att Eskilstuna kommun utvecklar riktlinjer för att lättare kunna agera när initiativ till stadsodling tas.

Att odlingsinitiativ kan utvecklas utifrån samma villkor inom kommunen är en rättvisefråga och därför bör möjligheten att utforma avtal styras mer. Stadsodling kan möjliggöras under villkor som kan vara föränderliga. Det är bra att avtalen är ettåriga och enkelt kan sägas upp av endera part. Samtidigt är det gynnsamt om odlingsinitiativ kan fungera under längre tid än enstaka år. Om avtal från start är välskrivna borgar det för god förståelse av vad parterna åtar sig och det är grundlagt för en god process framåt. Nämnden föreslår därför att ett avtalsförslag tas fram som kan komplettera riktlinjerna.

Riktlinjerna ska ge stöd och ledning i hur odlingsinitiativ kan möjliggöras på allmän plats. Inom kvartermark är det inte samma avvägningar som behöver göras

för möjliggörande. Riktlinjerna uppges dock omfatta den kommunägda marken enligt rubriksättningen. Kommunägd mark är ju också exempelvis kvartersmark och skolgårdar. Vilken typ av kommunägd mark som avses omfattas av riktlinjerna bör alltså förtydligas.

Riktlinjerna bör underlätta för förvaltaren att fatta beslut kring frågor om stadsodling. Då är det viktigt att riktlinjerna belyser vilket utrymme olika lagar och regler ger. Är det inte tydligt finns det en risk att initiativ till stadsodling stannar av på grund av att förvaltaren är osäker hur allmän plats kan och får nyttjas i stadsodlingssyfte.

STADSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Marianne Hagman
Förvaltningschef

Mathias Thuen
Avd.chef park- och naturavd.

Kommunstyrelsen

Förslag till riktlinjer för stadsodling

Förslag till beslut

1. Förslaget till riktlinjer för stadsnära odling på kommunal mark remitteras för yttrande till samtliga nämnder.
2. Yttranden ska ha inkommit senast den 3 maj 2016.

Ärendebeskrivning

”Strategi för Eskilstuna kommunkoncerns stadsdelsutveckling 2013-2015” antogs 2013-03-13 av kommunfullmäktige. Av strategin framgår att möjligheter för utökad stadsnära odling ska utredas under 2013. En kommun kan hantera denna fråga på många olika sätt och ha olika ambitionsnivåer. Det har tagit tid att orientera sig i frågan och hitta rätt inriktning, därav förseningen av ärendet.

Stadsodling kan fylla många syften. Odling kan förstärka ett områdes attraktivitet och trygghet, men också öka graden av självförsörjning. Odling kan utgöra en meningsfull sysselsättning och vara en källa till gemenskap för boende i området.

Kommunledningskontoret har tagit fram ett förslag till riktlinjer för stadsnära odling på kommunal mark. Riktlinjerna ska vara ett stöd för kommunens förvaltningar i kontakten med odlingsinitiativ från både privatpersoner och verksamheter. Riktlinjerna beskriver odlarnas ansvar och kommunens ansvar som förvaltare. Därmed berörs främst stadsbyggnadsförvaltningen och Torshälla stads förvaltning, som kan skriva skötselavtal med odlare.

Förslaget till riktlinjer har arbetats fram av en arbetsgrupp med representation från kommunledningskontoret, stadsbyggnadsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och Torshälla stads förvaltning.

Riktlinjerna förelås gälla åren 2016-2019 och ska sedan revideras.

Kommunledningskontoret föreslår att förslaget till riktlinjer ska remitteras till samtliga nämnder för yttrande.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Kristina Birath
Miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Beslutet skickas till:
Samtliga nämnder och bolag

Remiss från kommunstyrelsen

Riktlinjer för stadsodling i Eskilstuna kommun

Ärendet remitteras till er för yttrande. Yttrandet ska ha kommit in till kommunstyrelsen via LEX och på papper senast den 3 maj 2016.

Remissinstanser

Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljö- och räddningstjänstnämnden
Socialnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Torshälla Stads nämnd
Vård- och omsorgsnämnden
Överförmyndarnämnden

Ansvarig handläggare på kommunledningskontoret

Kristina Birath , miljö- och samhällsbyggnadsdirektör

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för stadsodling på kommunägd mark

Dessa riktlinjer ska vara ett stöd för kommunens förvaltningar i kontakten med odlingsinitiativ från både privatpersoner och verksamheter.

Riktlinjerna gäller 2016-2019 och ska därefter revideras.

Innehåll

Riktlinjer för stadsodling på allmän plats.....	1
1. Eskilstuna kommuns inställning till odling på allmän plats.....	2
2. Eskilstuna kommuns ansvar	2
3. Odlarnas ansvar	3
4. När ett initiativ till odling kommer in – detta gäller	4
5. Skötselavtalet	5

1. Vad är stadsnära odling och varför behövs riktlinjer för detta?

Stadsnära odling är ett begrepp och samlingsnamn för olika typer av odling som sker på offentligt ägd mark i urbana miljöer. Skäl till detta kan vara en drivkraft till ökad självförsörjning eller möjlighet till uteviste och avkoppling hos invånarna, eller att platser får ett nytt användningsområde som är förskönande för omgivningen.

En kommun kan underlätta och stimulera stadsnära odling på olika sätt:

- Upplåta mark genom skötselavtal med odlare (t ex Västerås)
- Aktivt stödja odling genom att avsätta resurser i form av handledare eller trädgårdsmästare med uppsökande verksamhet för att väcka intresse och ha ett varierat utbud av möjligheter (t ex Göteborg, Malmö)
- Uppmuntra till odling med nya organisationsformer såsom sociala företag som sköter ett markområde där privatpersoner och företag kan hyra in sig (Växjö)

Kommunens mark är offentlig och behöver därför skötas på ett sätt så att den kommer invånarna till godo. Det innebär bland annat att odling ska ske på platser som är lämpliga för ändamålet och att de blir ett tilltalande inslag i miljön. Alla personer som är intresserade av odling på kommunens mark ska ges möjlighet att använda marken på lika villkor. Därför behövs riktlinjer.

2. Eskilstuna kommuns inställning till odling på kommunal mark

Eskilstuna kommun är positiv till stadsodling och ser främst tre skäl att upplåta mark till detta. Dessa tre värden ska vara vägledande när kommunen, i sin roll som förvaltare av kommunägd mark, upprättar skötselavtal med odlare.

1. *Platsens trygghet och attraktivitet*

Odling kan bidra till att platsen i sig blir mer attraktiv och trygg och kan även bli en mötesplats över generationer, kulturer och stadsdelar.

2. *Inflytande över det offentliga rummet*

Invånare ges möjlighet att använda delar av det offentliga rummet till odling, ett användningsområde som inte tillgodoses idag.

3. *Folkhälsa, ökad självförsörjning och ökad delaktighet i närområdet*

Odling ger möjligheter till förbättrad folkhälsa genom möten mellan människor och delaktighet i utformandet av närområdet. Det kan också ge ökad självförsörjning av livsmedel och en meningsfull sysselsättning.

3. Eskilstuna kommuns ansvar

Upprätta avtal

Kommunens roll är främst att ge tillgång till mark genom att upprätta skötselavtal och följa upp dessa. Kommunen är i detta fall stadsbyggnadsförvaltningen och

Torshälla stads förvaltning. I vissa områden där kommunen ser att odling är extra önskvärt, kan riktade insatser göras och extra resurser tillföras

Säkerställa att marken är lämplig för odling

I Eskilstuna finns många stadsnära områden där marken är mer eller mindre förorenad. Kommunen ansvarar för att säkerställa att marken är lämplig, till exempel genom att ta jordprover. Ett alternativ till frilandsodling kan vara odling i pallkrage eller i olika typer av kärl, där ren jord tillförs.

4. Odlarnas ansvar

Föreslå plats och hur den ska skötas

Odlarna föreslår en lämplig plats. Praktiska frågor såsom tillgång till vatten, kompost, förvaring av redskap med mera ska också ingå i förslaget.

Vid nedläggning av odlingen är det odlarnas ansvar att återställa platsen till befintligt skick.

Skötsel och renhållning

Odlarna ansvarar för skötsel och renhållning av platsen.

5. När ett initiativ till odling kommer in – detta gäller

Vem får odla på allmän mark?

Kommunen kan upprätta skötselavtal med en enskild person eller förening.

Finns andra odlingsalternativ som kan vara aktuella?

- odling på tomtmark vid bostaden – detta ska undersökas i första hand. Idag kan boende hos till exempel Kommunfastigheter, Victoria Park och Graflunds få tillgång till odling vid bostaden.
- kolonilotter i något av kommunens koloniområden – hänvisa till mark- och exploateringsenheten på kommunledningskontoret

Vilka platser är lämpliga?

Platser på offentliga områden som inte används eller är underutnyttjade, där odling kan fylla ett syfte och göra platsen mer attraktiv för allmänheten. Det kan vara en del av en park eller en överbliven gräsyta. Odlingen får inte konkurrera med andra aktiviteter och friytor ämnade för lek eller annan spontan aktivitet.

Ekologisk odling

Odlingen ska ske med ekologiska metoder, utan konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel.

Staket, renhållning och kompost

Platsen är allmän mark, vilket innebär att den ska vara tillgänglig för allmänheten samt hållas ren och fri från nedskräpning. Staket får sättas upp, men då ska en grind finnas som kan öppnas och därmed göra området tillgängligt.

Avgift

Kommunen tar ingen avgift för upplåtelse av mark för stadsodling, och ersätter inte heller odlarna för kostnader som uppstår i samband med odlingen

Försäljning

Stadsodling med skötselavtal får inte drivas i kommersiellt syfte och försäljning av grödorna är därmed förbjudet.

6. Skötselavtalet

Kommunen (stadsbyggnadsförvaltningen eller Torshälla stads förvaltning) kan teckna avtal med en enskild person eller en förening. Odlarna föreslår platsen för odlingen och därefter sker dialog om platsens lämplighet. Kommunen gör en slutgiltig bedömning.

Avtalslängden är ett år.

Avtalet följs upp årligen. Båda parter har ömsesidig rätt att säga upp avtalet

Avtalet utgörs av ett standardavtal med två bilagor:

- Bilaga 1: karta med den aktuella platsen inritad
- Bilaga 2: villkor för odlingen. Dessa villkor tas fram av kommunen och odlarna i dialog. Där framgår vilken typ av odling som ska göras, krav på skötsel och renhållning med mera.